

Nagyszékelyi Hírmondó

BESZÁMOLÓ A NAGYSZÉKELY KÖZSÉGI ÖNKORMÁNYZAT KÉPVISELŐ-TESTÜLETÉNEK 2022. FEBRUÁR 14-ÉN MEGTARTOTT ÜLÉSÉN ELHANGZOTTAKRÓL

Az ülésen jelen voltak: Klubecz Istvánné polgármester, Bori Tamás Gábor alpolgármester, Hargita Péter Árpádné képviselő, Horváth Irén képviselő, Dr. Ránky Mercédesz Ilona képviselő, Takács Erzsébet jegyző, Ingerné Becker Mónika gazdálkodási előadó és Arany Beáta Virág közművelődési szakember.

Az első napirendi pontban a lejárt határidejű képviselő-testületi határozatok végrehajtásáról; valamint a két ülés közötti időben a képviselő-testület hatáskörében tett polgármesteri intézkedésekről tájékoztatta Klubecz Istvánné a képviselőket.

Második napirendi pontban a 2023. évi költségvetés került megállapításra, az előterjesztés alapján szolgáló dokumentumokat az előző évi és a várható bevételek is kiadások figyelembevételével Ingerné Becker Mónika készítette elő. Szó esett a gázárak emelkedéséről. Decemberben több mint 1 millió forintos gázzsámlát fizetett be az önkormányzat.

Harmadik napirendi pontban Arany Beáta Virág közművelődési szakember 2022. évről szóló (írásban benyújtott) beszámolóját fogadta el a testület.

Negyedik (egyebek) napirendi pontban:

– A Tamási Önkormányzati Tűzoltóság írásban küldte meg 2022. évi szakmai beszámolóját és a támogatási szerződést. Nagyszékely Község Önkormányzatának képviselő-testülete a 2023. évre összesen 104.250 Ft (250 Ft × 417 fő állandó lakos) összegű egyszeri vissza nem térítendő támogatást biztosít a Tamási Önkormányzati Tűzoltóság részére. Klubecz Istvánné polgármester beszámolt arról, hogy Lukács László és Téglás János Sárbogárdon és Simontornyán is voltak, mert felmerült az ötlet, hogy Nagyszékelyben is legyen önkéntes tűzoltóság. Saját önkéntes tűzoltóság megalapításához 10 fő szükséges, ha Simontornyához csatlakozunk, kisebb létszám is elegendő. A márciusi ülésre meghívót kapnak a Simontornyai Önkéntes Tűzoltóság képviselői is.

– A képviselő-testület úgy döntött, hogy az önkormányzat kizárólagos tulajdonát képező, Nagyszékely belterület 589 hrsz-ú, természetben a Nagyszékely, Rákóczi u. 2. szám alatt található Kék ház egy részét (nagyterem, 2 db kisterem, mosdó, műhely) ingyenes használatba adja a Két Torony Nagyszékelyi Faluegylet (7085 Nagyszékely, Petőfi u. 14.) részére. A Két Torony Nagyszékelyi Faluegylet köteles megfizetni az épület fenntartásával kapcsolatos valamennyi költséget, és a közüzemi díjakat az önkormányzat által kibocsátott számlák alapján.

– Klubecz Istvánné polgármester beszámolt arról, hogy a hivatal épületéhez közeli fenyőfák megvizsgálásával kapcsolatban árajánlatot kért és kapott, az 5 fára vonatkozóan 485 ezer forint értékben. Árajánlatot kért új fürdőszoba kialakításra a Pincehelyi u. 3. szám alatti szolgálati lakásban. Ez 2.993.000 Ft lenne, amiből a villanyfűtés kiépítésének ára 500.000 Ft.

forrás: jegyzőkönyv

KÉPES BESZÁMOLÓ

Gergely pápa és serege idén is meglátogatta a nagyszékelyi óvodásokat, hogy szeptemberi iskolakezdésre buzdítsa őket. Így festettek:

EGY SÁRSZENTLŐRINCI KISDIÁKRÓL

Ha március 15-höz egyetlen arcot kellene társítani, akkor minden valószínűség szerint Petőfi Sándoré nyerné meg a versenyt. Az eredetileg szerb csengésű Petrovics nevet viselő, ennek ellenére szlovák származású, és mindezek mellett magát magyarnak valló Petőfi éppen 200 éve született. Élete 26 évéből kettőt (nyolettól tízéves koráig) a Nagyszékellyel szomszédos Sárszentlőrincen töltött, mint az evangélikus algimnázium tanulója.

Az 1870-től Bonyhádön működő gimnáziumot Sárszentlőrincen alapították 1806-ban azzal a céllal, hogy a nagyobb részben német anyanyelvű evangélikus gyülekezeteket magyarul jól beszélő, jegyzői tiszt betöltésére is alkalmas tanítókkal lássa el, valamint hogy megfelelő előképzettséget adjon a továbbtanulásra vágyó és arra alkalmas fiataloknak. A tananyag három évre szólt, ez idő alatt vallást, latin és német nyelvet, magyar irodalmat, szépírást, hazai és világtörténelmet, földrajzot, természetrajzot, számtant, geometriát és retorikát tanultak a nebulók.

Hogy miért választották a légvonalban is 50 kilométernyi távolságban, Szabadszálláson élő szülők épp Sárszentlőrincet? A növekvő hírű gimnáziumban az evangélikus hit elvei szerint, magyarul oktattak. Az 1830-as években egyre nagyobb számban érkeztek tanulók a Duna–Tisza közéről, ami már elegendő ajánlólevél lehetett a gyermekeik taníttatására komoly hangsúlyt fektető, evangélikus vallású szülők számára. Befolyásolhatták őket rokonok is, hiszen az iskola első tanítójának, Barla Mihálynak felesége Hruz leány volt, Petőfi édesanyjának unokatestvére. Ezekért, vagy másért, 1831. szeptember 28-án Petrovics Istvánné beíratta nyolcéves nagyobbik fiát a sárszentlőrinci alsófokú középiskolába.

Az első tanév nagyobbik részében az iskolát (még és már 10 éve) Haag Péter professzor vezette. Éppen ez a félév volt az iskola életének legválságosabb időszaka: hatósági vizsgálatok, tanúkihallgatások Haag Péter ellen, aki a korhangulat számára túlzottan radikális forradalmi elveit és társadalmi kritikáit környékbeli jobbágyokkal és tanítványival is megosztotta. Őt végül „elmetébolyodás nyavalyájára” hivatkozva ’32 márciusában mozdították el hivatalából, amelyet Lehr András vett át. Utóbbi a kortársak melegszívű embernek és céltudatos pedagógusnak írták le. A német telepesek leszármazottja a magyar nyelv és irodalom elismert oktatója volt. Hangsúlyozta (a latinnal szemben) az anyanyelvi oktatás fontosságát. Lehr kedveltette meg Petőfivel Horatiust és Berzsenyit. 1845-ös Borjádi tartózkodása idején az akkor már híres költő begyalogolt Sárszentlőrincbe, hogy üdvözlhesse egykori tanárát, ahogy második szállásadóját, Németh Ferenc tanítót is, kinek otthonában – öt saját gyermek, és más kosztosdiákok között – Petőfi is kvártélyozott.

A diákok elhelyezését az iskola szervezte meg: a vidéki tanulók községi polgárcsaládoknál voltak elszállásolva. Petőfi első szállásadója Hitting István jegyző és családja volt. Ők idővel elköltöztek, ezért kellett a kisdiáknak szállást változtatnia. Az 1800 körül épült jegyzői lakásból később tanítólak lett. Jelenleg itt vannak rendszerezve a tárgyi emlékek Petőfi Sárszentlőrincen tanulásának idejéből. Ha valaki szeretné megtekinteni, a Petőfi-házat kell keresnie.

Nagyszékelyben a március tizenötödikéről minden évben a helyi kisiskolások segítségével emlékezhetünk meg. Versekkel, dalokkal, akkora lelkesedéssel és átéléssel, amit csak ettől a korosztálytól kaphat meg az ember. Soraik között könnyedén elképzel egy 8-10 éves, vörös szeplős, apró termetű, önérzetes legénykét, amint éppen petőfiset játszik:

Arany Beáta Virág

MÁS VILÁG

A Nagyszékelyi Hírmondó hasábjain ritkán emlékezünk meg elhunytáról. Ráadásul Máté Juci nénivel még életében készült riport, amely a 44. Hírmondó *Ismerjük meg egymást!* rovatában olvasható, de a YouTube-on is nézhetünk-hallgathatunk vele készített beszélgetést. Halála kapcsán én mégsem tudok nem írni.

Nagyszékely legidősebb lakója májusban töltötte volna be a 94-et, ami jóval több, mint legtöbbünk várható élettartama. Gyönyörű kor, miért ráz hát meg ennyire a búcsú?

Mert vele együtt egy korszakot is eltemetünk Nagyszékely életéből. A közvetlen kapcsolatot a háború és a kitelepítés előtti településsel. A lehetőséget, hogy megkérdezzük attól, aki jelen volt még abban a másik világban, hogy hogyan is volt az régen?

Mert Oláh Julianna még „bandázott”, azaz szülei már óvodás korától táncoltatták vele egykorú fiúkkal és lányokkal, ahogy ez akkoriban szokás volt. Részt vett még olyan szüretin, ahol a 13 tagú helyi rezesbanda húzta a talpalávalót. A búcsússágát már elvitte a háború, de látott még nehéz művirágokkal megtűzdelt kalapú búcsús legényeket és egyforma ruhában virító lányokat. Bálozott még a Hotelben és a Hirth-kocsmában. Ismerte még a háború során eltulajdonított harangok kongását. Tudta, melyikük hangja jelenti német vagy magyar lakos, szomorúbb esetben kisgyermek halálát. Járt még azokban az időkben istentiszteletre, amikor a nagyszékelyi hívők nem fértek el egy turnusban a nagytemplomban. Az utolsók között volt, akiket Moór tiszteletes keresztelt, de még hallotta Berkes tiszteletest is németül prédikálni. Ott volt, mikor a templom villámsújtotta csúcsdísze helyett újat vontak föl. Látta még az evangélikus templom (később cementgyár, ma katolikus templom) fatornyát. Vásárolt a Mirkovics-féle vegyeskereskedésben. Tudta, hogy a bolt helyén annak idején evangélikus iskola volt. Túlélte a második világháborút. Bujkált szénapajtában lányokra vadászó orosz katonák elől, mialatt barátnőjét (ő nem tudott elbújni) szíven lőtték. Végignézte, ahogy szomszédait és barátait bevagonírozzák és kitoloncolják az országból. Vitte a híreket a Mislán bujdosóknak, majd az élelmet a Keszőhidegkúton vagonokban várakozóknak.

Ha valaki fordult valaha Juci nénihez bármilyen kérdéssel, az tudja, hogy egy élő lexikon volt. Ha előkerült egy háború előtti kép, ő többnyire felismerte a rajta lévőket. Ha szóba került egy régi szokás, elmesélte a hozzá kapcsolódó nagyszékelyi forгатókönyvet. Ha bármelyik régi lakosról kérdeztem, rögtön részletes családfát kaptam. Tudta, ki, mikor és melyik házban született, hova házasodott, hova költözött. Ha felbukkantak őseik nyomát kereső elszármazottak, csak Juci nénihez kellett elvinni őket, és egészen biztosan akadtak közös ismerősök. A nyelv sem volt akadály külföldi látogatók esetében, hiszen jól beszélt németül. És nem csak az irodalmi nyelvet, a nagyszékelyit is. Ahogy ő mondta, beszélt „nagyszékelyül”. Egy 1986-os Neue Zeitung-ból nemrég jutott el hozzám egy Nagyszékelyi dialektusban írt szöveg. Még nem nagyítottam fel neki. Most ki fogja lefordítani?

Rengetegszer hivatkoztam Juci néni Nagyszékely hagyományait kutató írások kapcsán.

Ha nem tudott aludni, a régi házszámokat vette sorra (a Lőrinci utca végéről, az 1-es számozástól indult, majd végig a falun a 436-ig), és a hozzájuk tartozó családokat (Holb Henriktől Hirth Józsefíg). Valaha mindenki ismerte ezt a számozást, sok innen elszármazott alkalmazta ugyanezt az altatót, majd egymást hívták fel, ha elakadtak. „Te, ki is lakott a 201-ben?” A 201. szám alatt egyébként Juci néniék éltek, ahogy már 300 éve az Oláh család lakta azt a házat, vagy legalábbis a házat, ami azon a telken állt. Családja úgy tartotta, hogy őseik már a németek betelepítése előtt Nagyszékelyben éltek. Viccelődött is vele: Nagyszékelyben egyedül ő nem gyűttment. Itt született, élete legnagyobb részében itt is élt, és itt is szeretett volna meghalni. Minden sikerült.

Ha itt lennének még a régi harangok, március 9-én a magyar templomé szólalt volna meg, egy megszakítással.

Rengeteg kérdést szeretett volna még Juci néninek feltenni:

Arany Beáta Virág

NICSAK, MI ÉPÜL ITT?

Ahogy arról már korábban beszámoltunk, 2022 nyarán megújult az óvoda tetőszerkezete, megtörtént a héjazat cseréje, új ereszcatornát kapott az épület. A Magyar Falu pályázati rendszer keretében az „Önkormányzati tulajdonban lévő ingatlanok fejlesztése” elnevezésű alprogramnak köszönhetően további munkálatok folynak. Nagy örömünkre egy 50 nm-es tornaszobával bővül még óvodánk. A pályázati összeg vissza nem térítendő, 100%-os támogatási intenzitású hazai támogatás, önrész vállalását nem igényelte.

Az óvodai nevelésben kiemelkedően fontos szerepet kap az egészséges életmódra nevelés, ezen belül pedig a mozgás. Helyi nevelési programunk szintén hangsúlyos pontként kezeli a gyermekek korai mozgásfejlesztését, ami nagyban hozzájárul egészséges testi és szellemi fejlődésükhöz.

Tornafoglalkozásainkat ma még a csoportszobában tartjuk, de ha elkészül az új épületrész, akkor óvodásaink biztonságos, korszerű, az előírásoknak megfelelő körülmények között mozoghatnak majd. Ezen kívül terveink szerint az új helyiség alkalmas lesz ünnepi és közösségi alkalmaink megszervezésére, lebonyolítására is.

Az építkezés jól halad, már a tető cserepezésének fázisában tart. A hétvégén az ablakok is beépítésre kerültek, és a belső vakolás is elkészült.

Mi pedig izgatottan várjuk a végkifejletet, amikor apró cipők dobogása, gyermeki öröm hangjai tölthetik be a termet.

A projekt befejezésének és elszámolásának határideje 2023. október 31.

Lukácsné Hildebrand Erzsébet

ÁPRILISI PROGRAMOK

Kedves helyi programok iránt érdeklődők! **Április 14-15-én** újra belevágunk a kultúrház aszénjelekbe és nappalokba. A fűtési idény végével remélhetőleg újra méltóképp tudjuk használni a művelődési ház épületét. A nyitóalkalom programjai ezúttal is a kultúrház tervezett mindennapjait tükrözik. Újra lesz nyitott pajtaszínház, Nagyszékelyi témájú fotó- és filmvetítés, vendégül várjuk Vámi Istvánt egy beszélgetésre, lesz teaház és játék.

Egyelőre egy programnak van fix időpontja: az Újiregi Színjátszócsopórt húszperces dokumentum-színházi előadását szombaton este hét órától tekinthetik meg az érdeklődők. Utána batyus vacsora mellett beszélgethetünk az alkotókkal.

2023-ban ténylegesen a Föld napján, azaz **április 22-én** tarthatjuk meg úttakarító kirándulásunkat! A világsszerte 1970, Magyarországon 1990 óta megtartott világnapon a Föld természeti környezetének megóvására próbálják felhívni a figyelmet különböző szervezetek. A nagyszékelyi vállalat minden évben egy-egy községünk mellett húzóó ösvényt megszabadítása az eldobált szeméttől. Ehhez várok segítőköt. Mottónk a régi: „*Ki mondta, hogy nem változtathatod meg a világot?*”

A „Kultúrházak éjjel-nappal” rendezvény részletes programairól később tudósít, a Föld-napi kirándulás útvonalával kapcsolatban ötleteket fogad, és mindkét programon mindenkit szeretettel vár:

Arany Beáta Virág

